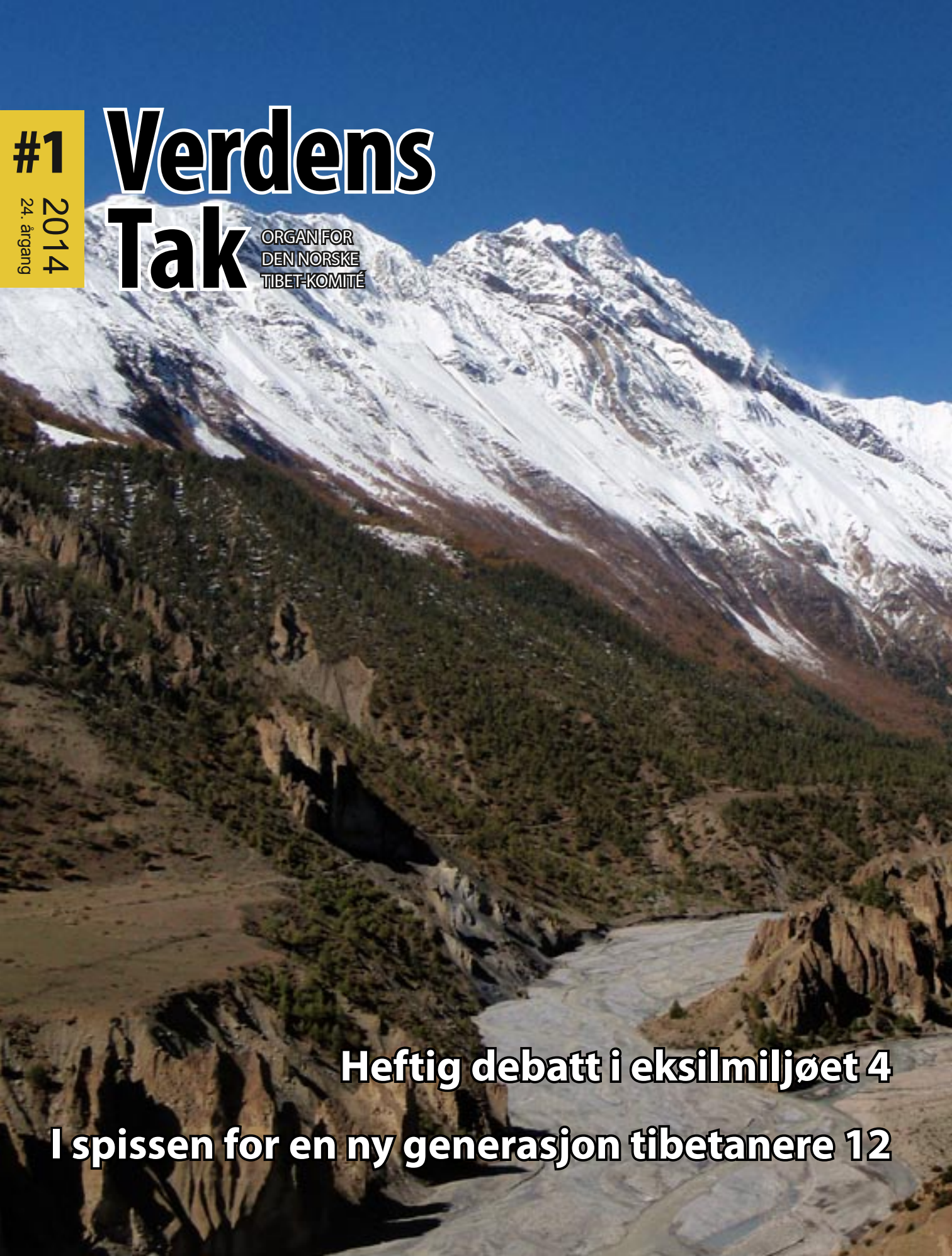

#1
2014
24. årgang

Verdens Tak

ORGAN FOR
DEN NORSKE
TIBET-KOMITÉ

Heftig debatt i eksilmiljøet 4

I spissen for en ny generasjon tibetanere 12

Den norske Tibet-komité

Leder

Tsomo Svenningsen

Styremedlemmer

Anniela  ye Hegnar

Bodil Fremstad

Monika Heydel

Grzegorz Odor

Varamedlemmer

Tsewang Namgyal

Aktiviteter lokalt?

Medlemmer som har lyst til   sette i gang lokale aktiviteter oppfordres til   ta kontakt med Tibet-komiteen sentralt for   få mer informasjon om andre aktivister i samme område.

 ret som gikk, og det som kommer

I 2013 var det ett hundre år siden den 13. Dalai Lama Thubten Gyatso skrev den tibetanske uavhengighetserklæring.  ret er over og jeg ser tilbake på hva som har skjedd for Tibet i 2013.

 ret begynte med flere selvp tenninger allerede den 12., 18. og 28. januar. Det var de 97., 98. og 99. selvpåtenningene. Ofrene het Tsering Tashi (22), Tsering Phuntsok (28) og Kunchok Kyab (26). Alle tre dode like etter p tenningene.

I februar fortsatte selvpåtenningene med hele åtte nye, fra 17 til 49 år gamle. Felles for alle er at de roper "Lenge leve Dalai Lama!" og "Frihet for Tibet!"

Så kom mars og selvpåtenningene fortsatte med to kvinner og fire menn. I april, en kvinne og to munk, og en mann i mai, ei nonne i juni og en munk i juli.

I september dode Shichung, en mann på 40 år, rett etter selvp tenningen. Et par dager for han dode hadde han tent et lys foran Dalai Lamas bilde og sagt at kinesere aldri kommer til   la oss v re i fred. Den 11. november tente en 20 år gammel munk, Tsering Gyal på seg selv, og nå vet ingen om han lever eller ei.

Jeg skulle gjerne ha skrevet navnene til hver og én av disse som har ofret livene sine for Tibet, men må begrense meg og i stedet referere til nettsiden med oversikt over alle de som har tent på seg selv for Tibet siden 1998:

<https://www.savetibet.org/resources/fact-sheets/self-immolations-by-tibetans/>

I september fikk Norge en blå-blå regjering. Den norske Tibet-komité er glad for   ha fått Børge Brende som utenriksminister. Han har vært en aktiv Tibet-venn i mange år. Det gjenstår   se i hvilken grad han kan klare   fremme Tibet-saken overfor Kina. Han vil nok først og fremst satse på   normalisere forholdet mellom Norge og Kina, som har vært dårlig siden Liu Xiobo fikk fredsprisen i 2010.

Den norske Tibet-komité vil fortsette   samarbeide med Den norske regjering og Stortinget for   sikre en dialog med Kina når det gjelder respekt for menneskerettigheter i Tibet.

Vi har mye   glede oss til i 2014. Det er da 25 år siden Den norske Tibet-komité ble dannet, og Dalai Lama fikk Nobels fredspris. Begge disse begivenhetene skal markeres med interessante aktiviteter hele året. Vi er også kjempeglade for   kunne meddele at Dalai Lama kommer til Norge i mai.

For   klare   opprettholde aktivitetsnivået, trenger vi medlemmenes støtte fremover. Snakk om Tibet med venner og familie, og verv dem som medlemmer på tibet.no!

Med dette ønsker jeg alle våre medlemmer et godt nytt år!!! *Bod Gyalo* (seier til Tibet)!

Namgyal Tsomo Svenningsen

Leder

Innhold

Debatt Side 4

Intervju Side 12

Buddhisme og politikk Side 15

Verdens Tak utgis av
Den norske Tibet-komit e
Kirkegata 5
0153 OSLO
Tlf.: 22 42 47 79
E-post: info@alfakr ll.tibet.no
Internett: www.tibet.no

Trykket med støtte fra Norad

Forfatterne er ansvarlige for egne artikler, og representerer ikke nødvendigvis synspunktene til Den norske Tibet-komit e.

Bilder er så langt det er mulig gjengitt med tillatelse fra fotografen, med mindre eksplisitt tillatelse ikke er nødvendig. Fotografen representerer ikke nødvendigvis synspunktene i artikkelen.

Leder: �ret som gikk, og det som kommer	2
Autonomi, eller selvstendighet	4
Lille Tibet – <i>Den tredje veien</i>	6
Hvorfor Rangzen?	8
To gode naboer	10
I spissen for en ny generasjon tibetanere	12
Kronikk: Buddhisme og politikk	15
Kronikk: Tibet og president Xi Jinpings kinesiske drøm	19
Nyheter	20
Siden sist	27

Redaktør: Harald Askestad
Redaksjon: Inger Vasstveit, Kirsti Braarud, Bodil Fremstad
Takk til: Namgyal Tsomo Svenningsen, Robert Barnett, Mila Rangzen, Tseten Z chbauer, Gerda Pauler, Krish Dulal, Flemming Skahjem-Eriksen
Layout og sats: Harald Askestad
Design: Sven Inge Bråten
Trykk: Printfaktoria
Forside: *The great Himalaya trail*, Nepal. Foto: Harald Askestad
Bakside: *Stupa* i Kathmandu, Foto: Graciela Arzel n

Autonomi, eller selvstendighet

I 2013 blusset det opp en intens debatt i det tibetanske eksilsamfunnet om målet for den tibetanske kampen. Verdens Tak bringer her tre innlegg i denne debatten.

Av Robert Barnett

Sett fra utsiden har omfanget og alvoret av debatten innen det tibetanske samfunnet vært imponerende. Imidlertid har denne diskusjonen om uavhengighet og økonomi tatt en uheldig vending: Snarere enn å utfordre andres synspunkter med respekt, synes nå deltakere fra alle sider å angripe sine meningsmotstandere individuelt, enten ved insinuasjon eller ved navn. Debatten har blitt anklagende, og i stedet for å gi en klarere forståelse av sine planer og strategier har de ulike sidene argumentert over hverandres oppriktighet, oppførsel og troverdighet. Men hvorfor? Det er ingen tvil om at alle er oppriktige. Og de har alle legitime synspunkter og verdifull innsikt. Hvis ingen sterke røster maner til ro kan enhver debatt gå over i fiendskap og ødelegge det prosjektet den var ment å styrke. Slik er det med denne debatten, som nå risikerer å rive det tibetanske eksilsamfunnet i stykker.

Jeg tror at smerten og raseriet vi ser i denne debatten kommer fra en misforståelse, en feilaktig forståelse av alternativene, som har fått næring fra endeløse filmer, artikler og TV-pro-

grammer – til og med noen som er laget av tibetanere: Disse har fortalt oss at vi må tenke på uavhengighet og autonomi som to motstridende politiske løsninger eller alternativer for Tibet. Vi er opplært til å tenke at man noensinne bare kan ha ett alternativ – som å ha og spise en kake – så vi antar at det ene utelukker det andre.

Men dette er ikke tilfellet. Disse synspunktene er ikke alternative løsninger: De er helt forskjellige typer strategier eller forslag, og de tilhører svært ulike typer diskusjoner. Den ene er en praktisk plan for å håndtere den umiddelbare nåtid, mens den andre er et langsiktig ideal, mål eller aspirasjon som mange holder fast ved. Måten å debattere og forbedre den praktiske planen på er å foreslå andre umiddelbare, praktiske planer, mens måten å diskutere og forbedre langsiktige mål på er å sammenligne det med andre langsiktige mål. Det er ikke nødvendig å sette det ene opp mot det andre.

Det er lettere å se dette i praksis: Det er faktisk ingenting i veien for at en person eller regjering kan støtte eller akseptere autonomi nå, og hvis au-

▲ Illustrasjon: Av ПOKA ТУТ via Wikimedia Commons

tonomi viser seg å ikke fungere godt, kjempe for uavhengighet om 10, 50 eller 100 år. Det var faktisk dette som skjedde med 17-punktsavtalen for 60 år siden. Og det motsatte vil sannsynligvis skje hvis ting fungerer godt. Derfor er disse to posisjonene ikke alternativer og de er ikke uforenlige. Å argumentere over dem er, som det sides, å sammenligne epler med appelsiner. Eller mer treffende, biler med fly: De har begge sitt bruksområde, men til ulike tider og i ulike områder.

Det kan sammenlignes med kampen for å få slutt på all krigføring, en svært viktig målsetting. Hvis jeg jobber for dette vil forhåpentligvis lederne i mitt samfunn innse at jeg bidrar til å forbedre deres politikk ved å minne dem på langsiktige prinsipper og verdier. På samme måte må jeg anerkjenne at de faktiske lederne i praksis møter umiddelbare, komplekse vanskeligheter som gjør det nesten umulig for dem å forfølge det ideelle målet på kort sikt, eller engang å innrømme det. Ideelt sett vil de avklare og tilpasse sine planer i lys av mine bekymringer, og jeg vil forsøke å forklare mine uten å skade deres umiddelbare arbeid eller tro-

verdighet. Dette vil jeg gjøre fordi jeg vil komme litt nærmere min langsiktige målsetting hvis de lykkes, eller i det minste vil målet bli enda fjernere hvis de mislykkes - det er fordi en velfungerende, stabil regjering nesten alltid er bedre enn en mislykket en. Så det kan hende jeg forsøker å hjelpe dem også. Dette er hvordan et sunt demokrati på sitt beste fungerer.

Jeg overbevises derfor ikke av journalister eller analytikere som forteller oss at tibetanerne står overfor en krise fordi deres umiddelbare neste trinn er i strid med noen langsiktige ambisjoner. Dette er en illusjon skapt av ord; det finnes ingen bevis på at de faktisk er fullstendige motsetninger. På grunn av dette sterke fokuset på det som har blitt sett på som den store debatten, er det andre svært presserende problemer som forblir underdiskutert. Eksempler på dette er konfliktløsning, Dalai Lamas etterfølger, forhold innad det tibetanske samfunnet, forbindelser til tibetanere i Tibet, utdanning, vold i hjemmet og næringsutvikling.

Jeg håper at tibetanerne i sin krise vil begynne å utfordre sine representanter på et lignende, bredere spekter av saker som de nevnt ovenfor, og at de vil gjøre dette langt mer inngående enn det som er mulig med dagens debatt om overordnede prinsipper. Solid fremgang skapes oftest i debatter om mer dagligdagse saker, og det er gjennom slike debatter at effektive partnerskap mellom politiske motstandere kan formes og muliggjøre at samfunnet som helhet beveger seg fremover.

Oversatt av Bodil Fremstad

Den norske Tibet-komité 25 år — vi trenger DEG!

Neste år er det 25 år siden Den norske Tibet-komite ble formelt stiftet.  ret var 1989 og situasjonen i Tibet var mer alvorlig enn på mange år. Store demonstrasjoner ble slått hardt ned på, et stort antall ble arrestert og dømt til mange år i fengsel. Myndighetene erklærte unntakstilstand, og grensene ble stengt.

Det var også samme år at Dalai Lama ble tildelt Nobels fredspris, for sin ikke-voldelige frihetskamp.

Nå, snart 25 år senere, er situasjonen i Tibet fortsatt alvorlig. De siste årene har over 120 personer satt fyr på seg selv, de fleste med døden til følge, og store demonstrasjoner har funnet sted i det østlige Tibet.

Tibet-komitéens arbeid er fortsatt viktig og vi ønsker   bruke 25- årsjubileet til   øke nordmenns bevissthet og kunnskap om situasjonen i Tibet.

Dette håper vi   gjøre på mange ulike måter - nettkampanjer, seminar, kulturelle arrangementer med mer.

Og vi håper DU har lyst til   hjelpe oss. Med stort eller smått. Kanskje har du en ide til en aktivitet eller arrangement? Har du erfaring med eller lyst til   være med på   arrangere et seminar, eller kanskje en konsert? Utarbeide nettkampanjer eller skrive artikler?

Ta kontakt med oss på:

E-post: info_alfakr ll_tibet.no
Tlf: 22 42 47 79

Unntakstilstand i uroherjet Lhasa

Unntakstilstand i uroherjet Lhasa

For første gang siden dannelsen av Folkerepublikken Kina i 1949 er unntakstilstand innført i Lhasa. Myndighetene vil stenge byen for omverdenen.

Unntakstilstand

Den kinesiske myndighetene har innført unntakstilstand i Lhasa. Dette betyr at byen er stengt for omverdenen. Myndighetene har også innført strengere kontroll i byen.

25  r siden

Den norske Tibet-komite ble stiftet 25 år for siden. Komiteen ble dannet i 1964 for   hjelpe tibetanerne i Tibet.

Unntakstilstand

Den kinesiske myndighetene har innført unntakstilstand i Lhasa. Dette betyr at byen er stengt for omverdenen. Myndighetene har også innført strengere kontroll i byen.

▲ Aftenposten den 8. mars 1989

Lille Tibet

– Den tredje veien

Av Mila Rangzen

Med kinesisk makt på sitt høydepunkt i internasjonal sammenheng, er Tibets framtid verken i hendene på *Umavaer* (de som støtter middelveistilnærminga) eller *Rangzenpaer* (de som kjemper for tibetansk uavhengighet), men i nevene til Det kinesiske kommunistpartiet (CCP). For å forstå hvorfor en reell autonomi innenfor folkerepublikken Kina (middelveislinja, red.anm.) er et urealistisk mål, må man først gjøre seg kjent med den lange listen av krav som autonomi utgjør, og med de siste seks tiårs historie, full av svik fra kinesiske myndigheters side. Det kan høres ut som et rimelig krav, sett med våre øyne, å søke genuin autonomi med provinsene Dhotee, Dhomey og Utsang (også kjent som Kham, Amdo og Sentral-Tibet, red. anm.) under én gigantisk tibetansk administrasjon som nyter frihet til å definere politikken på områder som utdanning, miljøvern, bruk av naturressurser, regulering av migrasjon og urbanisering, og så videre. Men sett med CCPs øyne, er ikke dette noe annet enn et skjult krav om uavhengighet.

Et kostbart krav

I kinesisk historie fantes aldri Chokasum (de tre tradisjonelle provinsene i Tibet, samlet under ett styre), derfor kan det heller aldri bli et i framtiden, som skal råde over mer

enn 2,5 millioner kvadratkilometer, noe som utgjør en fjerdedel av Kinas territorium. Å gi autonomi til mindre enn 6 millioner mennesker over et så stort territorium, vil skape store økonomiske og politiske tap for Kina. Det er ingenting gjensidig fordelaktig ved det. Kina har alt å tape, hvis ikke status quo opprettholdes. Og tibetanere, som ikke har vunnet en millimeter av Tibets territorium siden kampen startet, har alt å vinne.

Å gi autonomi til tibetanere kan provosere fram en kjedereaksjon blant de andre 54 såkalte minoritetene som ikke nyter de samme friheter som det middelveistilnærminga legger opp til. Det ville vært en presedens som kunne rystet hele grunnlaget for Det kinesiske kommunistpartiet. Det er ikke en risiko de kan ta seg råd til. Det er derfor i kommunistpartiets interesse å blokkere enhver form for krav eller motstand før det kan vokse i omfang.

Mangler støtte i grunnloven

De som fremmer middelveistilnærminga argumenterer med at den kinesiske grunnloven definerer en rett til genuin autonomi. På tross av at ikke ett av ordene som omhandler autonomi i grunnloven har vært praktisert de siste 62 år. Og på tross av at det i en periode da Kina strevde både ideologisk, økonomisk, militært og politisk faktisk hadde vært enklere for kommunistpartiet å innvilge ekte

autonomi, og likevel ikke gjorde det. Ingenting har endret seg i kommunistpartiet som skulle gi oss grunn til å tro at de nå er rede til gi genuin autonomi, nå som de er på toppen av sin politiske makt. Den kinesiske grunnloven er bare et leketøy for Det kinesiske kommunistpartiet.

Mangler folkelig støtte

Argumentet om at demokrati i Kina er uungåelig, og at det kinesiske folk vil sikre autonomi i Tibet, er en påstand uten faktagrunnlag, det er kun basert på håp. Det er riktignok enkelte kinesiske dissidenter som uttrykker støtte for autonomi for Tibet, men det har ingen reell betydning. Om de først satt ved makten, ville de vært en minoritet på linje med Hu Yaobang og Zhao Ziyang, to reformsympatisører fra 1989. På tross av at millioner strømmet ut i gatene med krav om demokratiske reformer, resulterte det ikke i noen ting. Nå fungerer kapitalismen som politisk bedøvelse, den har gitt folk en sosial mobilitet uten historisk sidsestykke, og den kinesiske patriotismen er på sitt høydepunkt. Hvilken sjanse er det nå for at det kinesiske flertallet skulle gitt autonomi til et folk de betrakter som museumsgjenstander, med sporadiske tomme støtterklæringer fra en håndfull maktesløse kinesiske hippier som besøker Dharamsala?

Det er ikke korrekt at 90 % av det

tibetanske folk støtter autonomi. Ikke i noen av demonstrasjonene fra 1987 fram til i dag, inklusive selvpåtenningene de siste år, har autonomi vært fremmet som et primært ønske. Ikke én av disse ikkevoldelige frihetskjemperene ropte etter “genuin autonomi”. Å manipulere betydningen av ordet “frihet” til å skulle bety “genuin autonomi” er ikke tilstrekkelig som bevis. *Ingen* av slagordene, bannerne, løpesedlene, plakaten, flaggene, sangene, bønnene, dansene, hesterittene, demonstrasjonene, artiklene, boikottene, diktene, eller selvpåtenningene gjør krav på genuin autonomi. Dessverre, alle *chithuene* (valgte tibetanske parlamentarikere i eksil) unntatt én, Karma Choephel, har oversett dette slående faktum. Bare fordi det ikke er utbredte demonstrasjoner i eksilsamfunnet, betyr ikke at majoriteten av tibetanere støtter genuin autonomi. Den eneste måte å motbevise forkjemperne for selvstendighet ville være å avdekke den genuine politiske holdningen til tibetanere i Tibet, som tross alt utgjør 97 % av den tibetanske befolkning, ved en holde en folkeavstemning. Å vinne en slik folkeavstemning ville nok være en hard nøtt for den tibetanske administrasjonen, gitt hvor umulig og urealistisk genuin autonomi er.

Mangler politisk tyngde

Fordi Kina er militært, økonomisk og politisk mektig, er det ingen regjeringer i verden som finner den moralske styrken eller politiske gevinsten ved å støtte en genuin autonomi. Av og til har vesten uttrykt støtte for dialogen mellom Kina og Dalai Lamas representanter, men ikke for Den sentrale tibetanske administrasjonen. Dette reduserer Tibet-spørsmålet, slik Kina alltid har lyktes å gjøre, til et spørsmål som gjelder én person -

Dalai Lama.

Uttrykk for støtte til middelvestilnærminga kan nok være oppløftende for Den sentrale tibetanske administrasjonen (eksilregjeringen, red. anm.), men det er en lang vei derifra til å følge opp med konkret politisk handling. Wikileaks avslører at USAs regjering ikke ønsker å løse Tibet-spørsmålet, men heller vil fortsette å kunne bruke det i sitt politiske spill med Kina. Og det er åpenbart at den kinesiske politikken overfor Tibet ikke frivillig vil endres til det bedre, og det er dermed åpenbart at den genuine autonomien vil forbli et uoppnåelig mål.

Genuin autonomi er et urealistisk og uoppnåelig mål. Kina har igjen avfeid USAs påstand om at menneskerettighetssituasjonen i Tibet stadig forverres. Den indiske grensen har opplevd 600 overtredelser uten noen konsekvenser de siste tre år. Nepal har bokstavelig talt blitt omgjort til “Den nepalske autonome region” underlagt Kina. Ikke én regjering har offentlig deklart sin støtte til genuin autonomi. For Kina eksisterer ikke Den sentrale tibetanske administrasjonen. Den anser ikke at den engang representerer de i underkant 150000 tibetanere i eksil. De beryktede ni rundene med samtaler gjennom ti år, slik bloggeren Woese-

formulerte seg, handlet om å “ snakke om å snakke sammen” og har ikke gitt noen resultater.

Mangler en handlingsplan

Verken Dalai Lama, eller sentrale forkjempere for middelvestilnærmingen har et veikart for hvordan nå fram til den paradisiske genuine autonomi. Eksiladministrasjonens memorandum og notat om genuin autonomi definerer verken et

veikart, eller en politikk, kun en lang liste punkter som vi bønnfaller tyrannene som undertrykker Tibet om å gi oss. Uten noen politisk innflytelse går middelveislinja midt imot en håpløs strøm. Det endelige kinesiske målet er å framskynde vår død som et folk, gjennom å opprettholde status quo, og gjennom å periodisk nøre opp under kinesisk nasjonalisme. Den eneste motstanden fra Den sentrale tibetanske administrasjonen er å gjenta mantraet “vi ønsker ikke uavhengighet”. Den nakne sannheten er at middelveislinja bare gjør det enklere for Kina å nå sitt endelige mål for vårt folk.

Et kompromiss er kun mulig mellom to likeverdige parter. Det er ikke situasjonen i vårt tilfelle. Vi er kun maktesløse maur i eksil og utgjør ingen trussel for kinesisk sikkerhet, eller økonomiske interesser. Samtidig kan Kina uforstyrret sluke våre brødre i Tibet. Det lyset som middelveislinjas støttespillere eventuelt ser i enden av tunnelen, er bare et nytt tog på vei inn.

Kilde: Blogginlegget <http://www.rangzen.net/2013/09/14/little-tibet-the-third-way/>

Oversatt av Harald Askestad

Innlegget er forkortet. Innlegget er annonsert som del en av to, der del to skal handle om en realistisk plan for å løse Tibet-spørsmålet

Hvorfor *Rangzen*?

Av Tseten Zöchbauer

Jeg står for et uavhengig Tibet, fordi jeg vet at vi er tibetanere fra Tibet, vårt hjemland, og at Tibet hadde alle de egenskaper man tillegger en uavhengig nasjon. Da jeg vokste opp, hørte jeg stadig, fra mine tibetanske foreldre, fra Hans Hellighet Dalai Lama, fra mine sveitsiske foreldre, og fra mange bøker, at vi har en arv å kreve tilbake, og at vi må kjempe for et fritt Tibet, for uten et land, vil ikke vår identitet overleve.

Jeg ble oppdratt av mine sveitsiske foreldre til å kjenne til demokrati, til å være kritisk, og til å føle ansvar for å holde meg orientert og delta aktivt i det politiske og sosiale livet rundt meg. De ga meg bøker om Tibet, og bøker om folk og land i en lignende situasjon som Tibet. Ved matbordet diskuterte vi regelmessig lokal- og verdenspolitikk. Vi måtte lære å utvikle vår egen mening, uttrykke den, og forsvare den mot kritikk.

Nå, som en voksen person, står jeg sterkere enn noensinne før for:

- Uavhengighet for Tibet,
- Demokrati for alle tibetanere, og
- En tilbakekomst for HH Dalai Lama til et fritt Tibet.

Tre viktige prinsipper for meg:

- Jeg er en demokrat, og vil aldri gå med på å støtte kommunisme, eller et annet regime som krenker menneskerettighetene og politisk frihet.
- Uavhengighet er en rettighet. Jeg vil alltid kreve det og beskytte uavhengighet.
- Menneskerettigheter og demokratisk frihet er universelle. Jeg vil alltid kjempe for at disse skal gjelde alle mennesker i verden.

Arbeid å gjøre

HH Dalai Lama ga oss demokrati som en gave. Vi trengte ikke kjempe for det slik som i mange andre land. Vi har rett til å forvente den beste form for demokrati, og til å utvikle demokratiet videre i et samarbeid mellom hele folket:

- Flerpartisystem, rett til opposisjon, direkte demokrati og beskyttelse av minoriteters rettigheter.
- Religion må skilles fra politikk. HH Dalai Lama besluttet selv å forlate politikken, og han bør heller ikke støtte en bestemt politiker, eller retning, noe som ville redusere den politiske valgfriheten til enhver tibetaner. Ingen religiøs

leders navn kan tillates brukt til å manipulere folk.

- Ytringsfrihet og frihet til å tenke selv må respekteres.
- Valg og stemmegivning må gjøres transparent, og må underlegges kontroll av instanser utenfor regjeringen.
- Enhver som kan bevise sitt tibetanske opphav må har rett til Den grønne boka (en ID som bl.a. dokumenterer stemmeretten til innehaveren, red.anm.), uavhengig av om avgiften til eksiladministrasjonen er betalt, eller ikke.

Middeleustilnærmingen

HH Dalai Lama er for meg min hjerotelama, min spirituelle guide, og den viktigste i mitt liv. Min tibetanske familie var plutselig borte, og jeg var i et nytt liv i Sveits, med nye mennesker jeg aldri hadde møtt før. HH Dalai Lama møtte jeg imidlertid regelmessig i mitt gamle liv i India, og jeg så ham også regelmessig, om enn ikke så ofte, også i Sveits. Han har vært den mest konstante og pålitelige personen i mitt liv.

Jeg leste bøkene hans, og lyttet til talene. Jeg lærte fra ham at jeg er en tibetaner, at vi må bruke hodet og hjertet, og at vi aldri må tro på noen

Årsmøte 2014

Alle medlemmer inviteres til årsmøte lørdag den 22. mars kl. 12.00 på Det norske Menneskerettighetshuset, Kirkegata 5, Oslo.

Husk at som medlem har du stemmerett.
Alle er hjertelig velkommen!

blindt. Ikke engang på ham, eller på Buddha. Vi må undersøke saken selv og gjøre oss opp vår egen mening. Det samme lærte mine sveitsiske foreldre meg.

Jeg er enig i nesten alt HH Dalai Lama sier, men ikke med hans politiske beslutning for middelveispolitikken.

- Jeg stoler over hodet ikke på Kina. Det har de heller ikke gitt oss noen grunner til.
- Jeg er overbevist om at full uavhengighet er den eneste garantien for at vår identitet og kultur skal kunne overleve.
- Middelveispolitikken ble grunnlagt for 30 år siden. I mellomtiden har det ikke vært avholdt noen valg for eller mot denne politiske linja. To ny generasjoner tibetanere, de fleste av de som nå er mellom 18 og 47 år, har aldri hatt noen mulighet til å gi sin stemme for, eller mot denne politikken. Men det er nettopp disse generasjonene som vil bli mest påvirket.
- Unge tibetanere i eksil har i dag 100 % lese- og skriveferdighet, god utdanning og mange har høyere akademiske titler. Jeg er overbevist om at ikke alle muligheter til kamp for et fritt Tibet har

vært utprøvd, og jeg føler at unge tibetanere, både i eksil og i Tibet, ikke ennå er klare til å overgi seg. Vi tror på våre sjanser.

- Tibetanere i Tibet gir oss bevis hver dag på at det er umulig å leve i fred og med verdighet under det røde flagg.
- Middelveistilnærmingen har ikke hatt noen framgang i de siste 30 årene. Ingen rasjonell regjering vil insistere så lenge på en strategi som har hatt 0 % suksess. Vi har rett til å kreve en ny tilnærming.
- Middelveistilnærmingen skal være et humanistisk og spirituelt bidrag til verdensfreden. Jeg tror imidlertid vi har en mye større mulighet til å bidra til verdensfreden, når vi har vårt eget land, når Tibet er fritt.

Oversatt av Harald Askestad

Butikken for globetrotteren, ferieturisten og drømmeren

Bøker

Reiseguides, reiseskildringer, aktivitetsbøker, parlører, praktbøker, reisedagbøker

Kart

Verdenskart, bilkart, bykart, gps- og vandrekart, atlas, globuser

Utstyr

Sekker (med og uten hjul), tropeklær, fottøy, pakkesystemer, myggnett, med mye mer.

Kunnskap

Vi har reiseerfaringen og hjelper deg gjerne med tips og råd.

Butikken ligger
i Uranienborgveien 4,
rett bak Slottet i Oslo.
Tlf: 23 13 14 15

Ma-lør: 10-18 [16]

Nettbutikk
www.nomaden.no

Alltid åpen og rask
ekspedering!

To gode naboer

Nepal knytter stadig sterkere bånd til Kina. Det er dårlig nytt for eksiltibetanere i det tidligere kongedømmet.

Av Gerda Pauler

Da jeg gikk de 1700 kilometrene som utgjør *The Great Himalaya Trail* i 2012, en rute som krysser Nepal parallelt med den tibetanske grensen, så, hørte og lærte jeg mange ting som fikk meg til å undres over Kinas plan for Nepal. Turen resulterte i en bok om det nepalske samfunn og kultur, og i denne teksten vil jeg fokusere på politiske bånd mellom Kina og Nepal, og se på hvilke konsekvenser dette får for tibetanere som har bodd seg i Nepal.

På lokalt plan så jeg ulike eksempler på kinesisk innflytelse. For eksempel blir nepalere oppfordret til å gjøre sine innkjøp i Kina, og siden mange

produkter selges billigere der enn i Nepal, blir tilbudet mottatt og akseptert i brede lag. Resultatet er at lokale produsenter har store vansker med å selge sine egne produkter på det nepalske markedet. En alvorlig følge av dette tilbudet er den miljøskaden som jeg var vitne til i de fleste landsbyer og bosetninger langs grensen. Langs veier og stier som kommer fra Kina, ligger det tonnevis med innpakkingspapir og -plast. Dette søppelet ender opp midt i fjellene, langt fra det nepalske veinettet. I fjerntliggende plasser som Makalu så jeg bokstavelig talt hundrevis av plastposer med teksten "Fra Kina og Tibet til våre venner i Nepal", og jeg undret meg ofte over om disse gavene var basert på ekte vennskap, el-

ler om de er del av en underliggende plan om å kjøpe seg støtte fra nepalere langs grensen.

Mange av de lokale var tilbakeholdne på mine spørsmål om deres synspunkter. Fattigdommen de lever under i hverdagen ville knekt enhver vestlig, og gratis ris, mel og sukker fra Kina er sårt tiltrengt. Men av og til møtte jeg folk som mistenker den kinesiske regjeringen for å bygge opp sin innflytelse for å kunne spionere på tibetanske flyktninger.

Langvarige politiske bånd

Nepal og Kina har lenge hatt tette bånd. I 1955 etablerte Folkerepublikken Kina og Nepal diplomatiske relasjoner, etterfulgt av at Nepal i 1956 anerkjente Tibet som en del av Kina, og i 1960 etablerte de gjensidig permanente ambassader. Bare ett år senere, ble Nepal og Kina enige om å bygge en vei mellom Tibet og Nepals hovedstad Kathmandu.

I etterkant av fredsprosessen etter borgerkrigen i Nepal og etter valgene i 2008 hadde den nye Maoist-dominerte regjeringen planer om å avslutte en diplomatisk avtale inngått med India i 1950. De var innstilte på å bevege seg politisk nærmere Kina, og snart etter, begynte Kina å anlegge en 770 kilometer lang jernbane fra den tibetanske hovedstaden Lhasa, fram til grensen mot Nepal. I lys av at Nepal ikke har et jernbanenett, virker denne planen noen underlig.

På tross av tette bånd med Kina, har Nepal lenge vært kjent som en trygg havn for tibetanere som søker frihet fra den kinesiske undertrykkelsen i Tibet siden Dalai Lama flyktet i 1959. Nepal har enten gitt fritt leide til India, der Dalai Lama etablerte sin

◀Foto: Gerda Pauler

▲ **The Great Himalay Trail kombinerer mange ruter til én lang fottur. Avhengig av veivalg, tar det tre til 5 måneder å gå den.**

Foto: Harald Askestad

eksilregjering, eller de har latt flyktinger bosette seg i Nepal. Landet, som regnes blant verdens fattigste, har med dette vist en enorm gjestfrihet. I dag bor det omtrent 20.000 flyktinger i Nepal.

Imidlertid ser Kinas økte innflytelse i Nepal ut til å bety slutten på Nepals gjestfrihet overfor tibetanere. Ifølge et konfidensielt telegram fra Den amerikanske ambassaden, som ble publisert av WikiLeaks i 2010, har "Beijing bedt Kathmandu om å intensivere grensepatroljene (...) og gjøre det vanskeligere for tibetanere å ta seg inn i Nepal." Et annet lekket telegram sier at Kina "belønner [nepalske styrker] ved å gi økonomiske insentiver til offiserer som overleverer tibetanere som forsøker å forlate Kina."

Som et resultat av en betraktelig høyere sikkerhet og blokkering av viktige flyktingeruter, har antall tibetanere som ankommer India falt fra rundt 2500 per år (mellom 1990 og 2007) til ca. 800. De nepalske myndigheter har også nektet 5000 flyktinger å reise til USA, på tross av at den amerikanske regjeringen har varslet at de vil få innvilget asyl.

Nytt håp med nyvalgt regjering?

Sudip Pathak, leder av Human Rights Organization of Nepal (HURON),

sier at livet for tibetanere i Nepal lenge har vært preget av vanskeligheter. På siste del av 1990-tallet sluttet Nepal å utstede identitetskort til flyktinger. Dette førte til at mange tibetanere ikke lenger kunne søke høyere utdanning, eller en jobb. Han sier at denne typen restriksjoner avhenger av hvem som til ethvert tidspunkt har makten i landet.

"Hvis vi har en liberal, eller en demokratisk regjering, kan flyktingene av og til samles fredelig, be sine bønner, eller utføre økonomiske aktiviteter. Hvis regjeringen er mer venstrevridd, eller en kommunistisk regjering, kan de ikke gjøre noen

ting," sier Sudip Pathak.

Den nylig valgte regjeringen kan gi nytt håp for de tibetanske flyktingene i Nepal (maoistene led et kraftig nederlag i valget i november i år, og det høyrevridde og India-vennlige partiet Nepali Congress kom ut som parlamentets største parti, red.anm.). Det store spørsmålet blir da: Vil den nye regjeringen være i stand til å motstå fristelsen til å motta enorme summer av finansiell bistand fra Kina?

Oversatt av Harald Askestad

▼ **Valg i Nepal**

Foto: Krish Dulal

I spissen for en ny generasjon tibetanere

High Peaks Pure Earth er kanskje den viktigste nettsiden for stemmer fra Tibet. Redaktøren for siden, Dechen Pemba, er likevel opptatt av å ikke bare vise brudd på menneskerettigheter, men også å bringe mennesker sammen og å vise frem kreative, unge tibetaner bosatt i, og utenfor Tibet.

Av Inger Vasstveit

– Du? Fikk du med deg musikkvideoen av tibetaneren fra Sveits som rapper om ”shapale”?

Stemmen tilhører den britiskfødte tibetaneren Dechen Pemba og ”shapale” er en frityrstekt, tibetansk pai med kjøttfyll.

– Jeg elsker den musikkvideoen, fortsetter bloggeren og redaktøren, som er på snarvisitt i Norge for å delta på et seminar om sensur i Kina.

Rap om frityr

For selv om det er mye deprimerende og trist som kommer fra Tibet, er Pemba personlig også interessert i de ulike kreative uttrykkene som henspiller på tibetansk motstand og samhörighet. Den interessen får hun uttrykt via sin personlige blogg, *Dechen's Blog*, som i motsetning til nettsiden High Peaks Pure Earth, hvor hun er redaktør, er mest for moro skyld. På Dechen's blog kan hun blant annet fremheve tibetanere som rapperen Shapaley fra Sveits, som altså rapper om denne populære retten.

– Han er slik en inspirerende, ung gutt, roser hun og legger til at hun framover har planer om å blogge om, og på den måten fremheve, flere unge tibetanere som hun synes er inspirerende.

Stemmene fra Tibet

Dechen Pemba selv kan plasseres i kategorien av unge, inspirerende tibetanere. Chungdak Koren, leder av Den norske Tibet-komité, har tidligere sagt at det gleder henne   se en ung og dedikert eksil-tibetaner som tar ansvar for Tibet på konstruktive m ter slik som Dechen Pemba gjør.

Som redaktør for nettsiden i High Peaks Pure Earth hjelper Dechen Pemba   formidle tibetanske stemmer fra Tibet, og nettsiden er blitt en særdeles viktig og populær informasjonskilde for folk som er interessert i det som skjer i Tibet.

Tilrettelegger og oversetter

High Peaks Pure Earth startet i september 2008 av Dechen Pemba selv og hennes onkel Tsering Shakya, en tibetansk intellektuell bosatt i Canada. Samme år var det store protester i Tibet og mye av den informasjonen

som lå på nettet om forholdene var vanskelig tilgjengelig, og det som faktisk var tilgjengelig ble som oftest oversett. Men i motsetning til protestene som foregikk i Tibet på 80-tallet, fantes likevel informasjonen – om en bare visste hvor en skulle lete. Det mest tydelige eksempelet er tibetaneren Woesters blogg. På kinesisk skrev hun om situasjonen i Tibet, med bakgrunn i det hun fikk vite gjennom sitt omfattende tibetanske nettverk. Via beskjedene de klarte   overlevere til henne, ble Woester en av de mest sentrale figurene i dokumentasjonen av hva som foregikk i Tibet.

For sine tekster har Woester siden blant annet blitt tildelt Den norske forfatterforeningens yringsfrihetspris. Problemet var altså ikke tilgang på informasjon.

– Det var fullt mulig   få finne ut mer om hva som skjedde i Tibet i 2008, men likevel ble ikke denne informasjonen hentet fram i særlig grad. En annen sentral grunn til at denne informasjonen ble oversett er jo også at Woester skriver på kinesisk, forklarer Dechen Pemba, samtidig

som hun understreker at det ikke var så normalt å bruke blogger som informasjonskilde på den tiden.

Det var Dechen Pembas onkel som mente det var spesielt viktig å ha et nettsted hvor Woesters tekster kunne bli oversatt til engelsk, slik at flere kunne få øynene opp for hennes tekster. Siden den gang har nettstedet utviklet seg til å fremme flere stemmer fra Tibet, ikke bare Woester, samtidig som en forsøker å sette de ulike tekstene inn i en kontekst ved at enten hun, eller noen andre, tilrettelegger innleggene med bakgrunnsinformasjon.

– Slik skal leseren kunne forstå hvorfor dette er viktig, hvorfor det ble skrevet om og hva som er interessant med det, forklarer hun.

Ikke bare menneskerettighetsbrudd

For Dechen Pemba er det viktig å fremheve at ikke alt fra Tibet handler om brudd på menneskerettigheter, selv om dette selvsagt også er viktig. Redaktøren har et ønske om at bloggtekstene skal bringe mennesker nærmere hverandre. Blant dem hun drar fram som eksempel, er den tibetanske sangeren, forfatteren og journalisten Jamyang Kyi, som i en periode satt i kinesisk fengsel. Opplevelsene derfra er blant de tingene Jamyang Kyi skriver om, foruten en tekst i brevform til sin tibetanske venninne, som hun ikke har hørt ifra siden hun slapp ut fra fengsel.

– Jeg tror ikke noen forventet å lese hva Jamyang Kyi skrev. Tekstene har et personlig preg, og jeg tror nettopp dette er en viktig del av vårt over-

settelsesarbeid fordi det personlige bringer folk nærmere hverandre, sier Dechen Pemba.

– Det siste året har vi også regelmessig vist musikkvideoer på nettsiden. Mange musikere blir satt i fengsel, og det er viktig å vite hva de synger om! Nettsiden har med andre ord alt fra

▲ **Dechen Pemba**
Foto: Dechens blogg

oversettelse av diskusjoner og politiske tekster, til poesi og musikk.

En snøball som rullet

Da protestene i Tibet startet i 2008 var Dechen Pemba i Kina for å lære seg kinesisk. Senere tok hun en master i kinesiske studier ved School of Oriental and African Studies (SOAS) i London. Det lå likevel ikke alltid i kortene at hun skulle jobbe for den tibetanske saken, ettersom hun før kinastudiene heller fordypet seg i engelsk og tysk litteratur ved uni-

versitetet. I tillegg har hun jobbet en periode i et forlag. Det var først da hun fikk et tolkeoppdrag for to tibetanske nonner, at hun ble dratt i retningen hun er på i dag. Oppdraget gjorde at Dechen Pemba ville lære mer om Kina.

– Det var som en snøball som rullet, alt falt på plass. Hva jeg liker med det jeg driver med nå, er at jeg kombinerer min egen interesse for litteratur, kultur og popkultur med Tibet-relaterte ting. Samtidig som jeg også ivrer etter å skape ting, spesielt det å skrive.

Unge, inspirerende tibetanere

For selv om Dechen Pemba anser High Peaks Pure Earth som et seriøst nettsted, hvor de tema hun ønsker at verden skal vite om blir tatt opp, anser hun sin egen personlige blogg mer som en triviell og morsom sak. Det er her hun gjør plass for blogginnleggene som ikke er fullt så seriøse (ifølge henne selv), og det er i denne bloggen hun kan gi sine personlige betraktninger om popkultur, musikk og kunst, og om unge, inspirerende tibetanere som synger om ”shapale” – og som ikke bor i Tibet selv.

– Likevel ville jeg skrive om ham. En annen tibetaner jeg har skrevet om er en åtte år gammel gutt som driver bloggen Tibetan Sky, sier Dechen Pemba, og fortsetter:

– Vi gjorde et intervju, hvorpå jeg kalte ham for Tibets yngste blogger. Han skriver om de hverdagslige ting, som for eksempel favorittpizzaen sin. Han hadde ikke alltid like mye tid til å skrive, på grunn av skolear-

beid, men da han fortalte at han likevel skrev og publiserte et dikt i full fart tenkte jeg ”wow!”, sier Dechen Pemba og ler.

– Tenk å kunne skrive et dikt i full fart ...

– *Hvorfor er dette trivielle og morsomme så viktig for deg?*

– Selv om Tibet og tibetanerne er inne i en vanskelig periode må man også kunne vedkjenne seg det kreative som foregår, som det musikalske – og poesi. En trenger ikke kun fokusere på det negative, sier Dechen Pemba.

En idé hun har tenkt på en stund er også å lage et eller flere blogginnlegg med tibetanske morsomheter som tema.

– En kan lære så mye om et folk gjennom vitsene de forteller!

Nettsider:

<http://highpeakspurearth.com/>

▼ **Unge tibetanere i Sveits rapper om Shapale, en frityrstekt, tibetansk pai. Videoen har blitt sett over 160.000 ganger på Youtube, og ble forbudt av kinesiske myndigheter.**

Kilde: Youtube

<http://dechenpemba.wordpress.com/>
Videoen til rapperen Shapaley om
”shapale”: www.youtube.com/watch?v=8z2_IE6NfSE

Det poetiske hjørnet

JEG HØRTE NOEN I GATEN...

Jeg hørte noen i gaten si
Dette var året da du mistet
ditt hjem og din jobb
for å betale frihetens dyre pris.

Men gatelysene fryder seg stille
over at du har funnet ditt lys
og din sjel og din stemme
i nattemørket.

Jeg hørte noen i gaten som gråt:
Hva med de fengslede og drepte?
Og de begravde og savnede?
Vil de komme tilbake igjen?

Men se;
ansiktene deres lyser i våre speil
med rynker av smil, ikke alder,
Måtte deres tro knuse vår frykt
og bryte opp vårt bur..

Kilde: <http://tibetwrites.org>
Forfatter: Tendor
Oversatt av Kirsti Braarud

Buddhisme og politikk

Kan de to forenes? Kan man både praktisere det å søke åndelig oppvåkning og det å være aktiv politisk? Særlig når det man jobber for ansees som svært verdifullt og det er noen som står i veien for ens politiske mål på en særdeles opprørende måte? Ser man på Hans Hellighet Dalai Lamas eksempel så ser man at det er mulig, men det er også et område fylt av miner.

Av Flemming Skahjem-Eriksen

Tibet har en helt spesiell betydning for vår planet og holder av en av verdens aller viktigste visdomstradisjoner. Tibetanerne har forvaltet den tantrisk-buddhistiske arven i over ett tusen år, dvs. tatt vare på, studert og praktisert en stor samling av åndelige metoder som i løpet av ett liv kan føre et menneske fra en forvirret tilværelse fylt med det som kalles *kleshaer* (sinnsgifter) som sinne, grådighet, misunnelse, arroganse og sløvhet – til et liv som en fullstendig frigjort person som utstråler fred, harmoni, lykke og ubegrenset medfølelse for alt som lever. I Tibet har det gjennom denne lange tidsperioden alltid vært noen individer som har anvendt disse metodene på en iherdig og vellykket måte og nådd det som kalles oppvåkning, og som i sin tur har undervist og guidet andre til det samme målet.

Slik visdomsinnsikt er imidlertid ferskvare. Den må formidles direkte fra en oppvåknet lærer til elev som i sin tur blir lærer for en ny elev. Er det i bare én generasjon ingen som tar i mot metodene og praktiserer dem til et helt vellykket resultat, så dør denne helt spesielle oppvåkningskompetan-

sen ut. Og da vil det ikke være mulig å gjenoppvekke den igjen. Da blir alle bøkene og ritualene på en måte døde og de som forvalter arven blir museumsvoktere og tørre skriftlærde. Og det er den tibetanske kulturens store prestasjon, og til dens ære, at det alltid har vært noen gjennom alle disse 40-50 generasjonene til å overføre visdomsflammen videre. Ikke alt har vært rosenrødt selvfølgelig. Det har vært mye *samsara* også: Feider mellom klostre og tradisjoner, falske *tulkuer* og korrupsjon, men på tross

av dette, lever arven videre. Muligheten er fremdeles åpen for mennesker som ønsker å praktisere den buddhistiske vei og finne oppvåkning.

Men veien er på en måte lang og utfordrende. Ikke alle kommer i mål. Langt i fra. Imidlertid har mange gjennom sin buddhistiske praksis i klostre, fjellhuler eller i hjemmet gjort åndelig framgang slik at de har opparbeidet et bedre utgangspunkt for neste korsvei. For i buddhismen tror de fleste på gjenfødelse, og at om-

▼ Buddha underviser sine fem første elever

Fotografert av: Flemming Skahjem-Eriksen

▲ En *thanka*, det tibetanske "Livets Hjul"
Fotografert av: Flemming Skahjem-Eriksen

stendighetene rundt ens neste liv er direkte avhengig av de valgene man har tatt i sine forrige liv.

Alt det vi gjør skaper karma sies det. Alt får effekt. Vi påvirker andre rundt oss med våre valg og handlinger. Når våre handlinger preges av egoisme og sinnsgifter påfører vi andre problemer og lidelse. Når våre handlinger preges av et ønske om å være hjelpelig, når vi er generøse, tålmodige og medfølende blir andre glade og livene deres lettere. Og

som den store filosof Gro Harlem Brundtland en gang sa: "Alt henger sammen med alt". Så derfor kommer virkningene av våre handlinger tilbake til oss selv igjen på et eller annet tidspunkt som en boomerang, og vi opplever resultatene av våre egne handlinger som lykke eller lidelse. Dette er selvfølgelig metafysikk når det gjelder karma og reinkarnasjon som universelt prinsipp, men vi kan se litt av hvordan karma kan virke ved å observere våre egne liv. En som alltid snakker nedsettende om andre

blir sjelden populær og folk som snyter og bedrar prøver vi å holde oss langt unna.

I buddhismen taler man ofte om det som kalles "De fire edle sannheter" og som det sies at den historiske Buddha (Den "våkne") underviste om til sine fem første elever. Lik en ayurvedisk lege stiller han en diagnose for den syke, sier hva sykdommen skyldes, at man kan bli frisk igjen og at det finnes medisin man kan ta for å bli frisk.

Buddha kalte den sykdommen vi er rammet av for det samsariske sinn. *Samsara* er på en måte summen og utvekslingen av handlinger mellom alle uopplyste vesener og resultatene av dem – et hav av ulike former og grader av frustrasjon, problemer og utilfredshet – som vi endeløst, og mer eller mindre hvileløst, svømmer rundt i med konstant fare for drukning og ny gjenfødelse i det samme hav. Ikke noe pent bilde av tilværelsen akkurat, men kanskje en ærlig og usminket analyse av vår kollektive situasjon?

Hva sier så Buddha er årsakene til at vi befinner oss i *samsaras* osean? Alle som har sett på en *thanka*, et veggmaleri av det tibetanske "Livets Hjul", kan ikke ha unngått å ha sett de tre dyrene i midten av hjulet som biter hverandre i halen: En gris, en slange og en hane. Dette symboliserer livshjulets motor: De tre "primærsinnsgiftene": Uvitenhet, hat og begjær. Det betyr at alle vi uopplyste har en hardnakket tendens til å dele alt i verden inn i tre kategorier: Hannels kategori er alle de personer, ting og situasjoner som vi liker og ønsker oss. Alt det vi gjennom ulike strategier prøver å få mer av eller tilbringe mer tid med. Slangens kategori er alle de personer, ting og situasjoner

som vi ikke liker og prøver å unngå, fjerne eller motarbeide. Og det som er igjen i grisens kategori er alle, eller alt det vi gir blaffen i, det vi ikke har noe forhold til og som vi egentlig bare synes kan seile sin egen sjø.

Denne inndelingen er vilkårlig og foretas av egoets luner og innfall og gjenspeiler ikke hvordan tingene faktisk er. Det er en problematisk måte å se verden på som vi selv har valgt, men også noe som vi faktisk kan endre på.

Hvis vi ikke passer på kan vi gjennom våre valg og handlinger komme til å sementere disse tendensene. I stedet for å redusere og på sikt kanskje til og med fjerne motvilje, begjær og uvitenhet kan vi lett forsterke disse tendensene og utvikle hat, grådighet og forstokkethet. Da blir sjansen for å bli frisk igjen – nå oppvåkningen – enda mindre. Men den tredje edle sannhet sier at vi kan bli friske fordi vi har det som kalles buddhanaturen. Vi har den rene, klare visdommen og medfølelsen som en integrert “del” av vårt sinns natur. Det er som en tilsmusset diamant – vi må bare fjerne lagene med skitt og møkk først før den kan skinne rent og klart. Og for å kunne fjerne lagene med uvitenhet, sinnsgifter og karma finnes det mange former for medisin, dvs. de ulike metodene som, hvis de praktiseres riktig, kan føre til oppvåkning.

Av alle verdens buddhister er det få som kommer helt i mål. Det er på en måte oppoverbakke hele veien og utviklingen saboteres av ego – ideen om å være unik, spesiell, ja verdens midtpunkt – en patetisk vrangforestilling som skader oss mye mer enn den gagnar. Egoet ønsker aldeles ikke noen oppvåkning for det er ensbetydende med dets egen undergang, så derfor bruker det hele sitt arsenal av

Følg Den norske Tibet-komité på sosiale medier

Den norske Tibet-komité twitrer på:

alfakr ll norsktibetkom

Følg oss også på Facebook:

<https://www.facebook.com/DenNorskeTibetkomite>

strategier for   hindre det som truer dets eksistens.

Men ved   akkumulere *merit* (tib: *sonam* – “lykkekapital”) gjennom   være generøs, ha god moral, arbeide uselvisk, utvise tålmodighet og v re vennlig vil mange buddhister (og ikke-buddhister) forbedre sin karma og få en lykkeligere gjenf dsel. For mange buddhister er det nok. *Tanken* på   nå oppvåkning slik som Buddha er for mange avskrekkende, på grensen til stormannsgalskap.

Problemet er at en mer positiv og behagelig eksistens ikke vinnes permanent. Alt er i fluks, i bevegelse, i endring. V re samsariske liv kan sammenlignes med en drøm. Ved   ta bedre valg f r vi behagelige drømmer, men fordi vi stadig er forvirret og ikke våkne, kan vi lett komme til   gjøre dårlige valg igjen og dermed utvikle negative vaner, som fører til mer lidelse igjen. Så, selv om behagelige drømmer er bedre enn mareritt, er begge deler drømmer. Det eneste som virkelig hjelper er   våkne opp.

I buddhismen holdes idealet opp for enhver   kunne følge: Rett synsmåte, meditasjon og handling (eng: “*view, meditation and action*”). Har man virkelig visdom og grenseløs medfølelse vil man kunne handle på en særdeles gagnlig måte, man vil automatisk gjøre det rette i enhver

situasjon. Disse tre prinsippene er symbolisert med de tre kvalitetene ved det opplyste sinn: ved *Manjushri* (Tib: *Jampeljang*) som med visdommens sverd skjærer igjennom all forvirring og feilaktige (egosentrerte) synsmåter, ved *Avalokiteshvara* (Tib: *Chenresig*) som symboliserer perfekt, grenseløs medfølelse og ved *Vajrapani* (Tib: *ChannaDorje*) som symboliserer den riktige handlemåten i alle situasjoner. En slik person kan handle kraftfullt uten   skape negativ karma. Er det ikke slike politikere vi egentlig ønsker oss? I verden dominerer egoistiske politikere som styres av det som kalles “de åtte verdslige *dharmar*”: Som alle oss andre søker de det behagelige og prøver   unngå det ubehagelige, ønsker berømmelse og   unngå   gå i glemmeboken, få ros og unngå kritikk, vil ha framgang og unngå tap. Men til forskjell fra oss har de mye mer makt til   oppfylle sine lyster, berike seg og sine og påføre omgivelsene enormt med skade og lidelse. Heldigvis er det ikke bare korrupte ledere, det finnes også mange ledere og politikere som virkelig prøver   gjøre det beste for sine medmennesker.

Folk som engasjerer seg i politikk gjør det ofte ut i fra medfølelse. Man ser urettferdighet og lidelser som er skapt av folks egoisme og vil derfor gjøre noe for den gode sak. Så langt er alt vel. Men hvis man ikke ser inn-

over og ser at man selv lett kan legge stein til byrden pga. egne sinnsgifter, så ser man kun alle andres feil. Den samsariske synsmåten er jo nettopp at man deler inn verden i det man ønsker, det man misliker og det man ikke bryr seg om. Det fine er at man bryr seg, men fordi man begjærer et bestemt politisk mål, vil man lett kunne mislike alt og alle som står i veien for dette. Aggresjon mot fienden man maner fram blir lett forsterket til hat og dermed vil man utvikle seg i feil retning. Og da er man selv en del av problemet og ikke av løsningen.

For å se hvor ille det kan gå når man blander religion og politikk kan man se hva en liten, ekstrem gruppe militante muslimer – islamister – har funnet på. Det misbrukte og misforståtte ordet *jihad* er blitt oversatt med “hellig krig”. Ordet betyr egentlig “strev, kamp”, og for åndelige muslimer betyr det praksis, det daglige, indre strevet mot negativitet og tendensene i en selv som hindrer ens egen åndelige utvikling. Men så har noen blandet dette med politikk (særlig i forbindelse med de kristne korstogene på 1100-tallet) og gitt det betydningen: Kamp mot det som truer min religion – mine religionspolitiske mål – som kan føres med alle midler, også vold, lidelse og terror. Det som var ment som å streve med å fjerne hat i en selv, blir nå en unnskyldning for å utvikle mer hat.

Også buddhister må passe seg for dette. I både Sri Lanka og Myanmar er det dukket opp buddhistledere som oppfordrer til hat og vold, som munken Wirathu i Myanmar som blander buddhisme, nasjonalisme og islamhat med oppildnende retorikk til et farlig brygg som har endt med en orgie av overgrep og drap på muslimer. I Sri Lanka finnes lig-

nende tilfeller.

Det sies at alt kan omgjøres til en åndelig vei. Man må ikke være munk eller nonne. Er man gift kan ekteskapet gjøres til en åndelig vei. Det gis et vell av muligheter til å være generøs, være etisk, praktisere tålmodighet osv. Men uten meditasjon og visdom kan det være vanskelig. Man kan godt være forretningsmann og praktisere *dharm*, ja til og med konge. Buddha ga gode råd og metoder til kong Bimbisarafor å praktisere *dharm*. Så – hvis man er “*mindful*” som det heter i dag – kan man sikkert praktisere både politikk og *dharm* også. Først av alt bør man ta *bodhisattvaløftet*, at man lover seg selv at man vil dedikere livet sitt til å nå oppvåkningen for alt levendes skyld. Det innebærer at man ikke ekskluderer noen – selv ikke ens politiske motstandere – fra ønsket om å kunne gagne dem – gjøre dem lykkelige. Dernest bør man innse at alt er forgjengelig og ikke bli bitter om man ikke når sine politiske mål, selv om man gjør alt man kan. H.H. Dalai Lama har mistet sitt land og prøver å hjelpe sine landsmenn på alle måter, men han har fortsatt ikke lykkes i å gi Tibet sin frihet til-

bake. Han blir ikke deprimert av dette fordi han har gjort alt som har stått i hans makt – og han har gagnet utallige mennesker gjennom et langt, *dharmisk* liv på andre måter.

I Norge har vi Den norske Tibet-komité – som er en politisk, livssynsøytral forening – for å samle alle dem som ønsker å jobbe for Tibets sak politisk. Her finner vi både mennesker som er interessert i buddhismen og andre som ikke er det. Og så har vi Karma Tashi Ling buddhistsamfunn – en apolitisk, religiøs organisasjon – som samler mennesker som ønsker å anvende metodene som den tibetanske buddhismen stiller til rådighet. Av disse er det en del som ikke er særlig interessert i politikk og/eller Tibets sak. Men det er også mange som er sympatisk innstilt til Tibets sak. Derfor bør begge organisasjonene respektere hverandres ståsted og medlemmenes prioriteringer. Det vil kunne føre til et godt samarbeid slik at de som er opptatt av begge deler ikke føler at de må velge, men kunne være medlem og føle seg hjemme begge steder.

Shenpen

Karma Tashi Ling buddhistsamfunn har opprettet *Shenpen*, en underorganisasjon som har som målsetting å kunne bidra til å avhjelpe tibetanske flyktningers lidelser i bl.a. India og Nepal.

▲ *Shenpen* India
Foto: Heidi Trondsen

Tibet og president Xi Jinpings kinesiske drøm

Av Bhuchung K. Tsering

Kinas president Xi Jinping har snakket om å gjøre en seriøs innsats for oppnå det han kaller den “kinesiske drøm” (*Zhongguo meng*) – en stor fornyelse av den kinesiske nasjon.

Om dette sa Wu Jianmin (en tidligere kinesisk ambassadør til FN) i et program på CNN at “Kinas drøm er en ny storhetstid”. Han utdypet videre at “Kina var en ledende nasjon i verden i mange århundrer. I de siste to hundre år har derimot landet havnet langt bak de industrialiserte land. Kina var helt ute. Kinesere drømmer alltid om en bedre fremtid”.

Av større interesse var hans utsagn “vi trenger en rettsstat og demokrati” i definisjonen av den kinesiske drøm. Han la til: “Rettsstat og demokrati er målet for våre politiske reform” og “Xi Jinping var veldig klar angående dette. Vi trenger rettsstat og demokrati”.

Jeg erfarte en annerledes kinesisk drøm forleden, da jeg var til stede ved et foredrag holdt av en kinesisk professor i historie. Hans emne var kulturrevolusjonen i hans region. I mer enn en halv time fortalte han i detalj om ulike fraksjoner under kulturrevolusjonen og hvilken påvirkning disse hadde på samfunnet. Den kinesiske professoren hadde samarbeidet med en amerikansk professor i forskning rundt emnet, og gitt

ut mange artikler i internasjonale forskningstidsskrift. Jeg syntes han var oppriktig med hensyn til emner – også ved å omtale det kinesiske regimet som totalitært.

Professoren ble stilt et spørsmål av en eldre mann, som spurte om artiklene hans bare var skrevet på engelsk, eller om de også var skrevet på kinesisk og var tilgjengelige for kinesere i Kina. Den kinesiske professoren svarte at de var tilgjengelige ved hans universitet, men ikke for allmennheten i Kina.

Flere spørsmål ble stilt om hvordan Kulturrevolusjonen ble forklart overfor dagens kinesiske studenter, og om han kunne bruke begrep som “diktatur” nårhan underviste sine studenter i Kina.

Den kinesiske professoren svarte at han var del av en komité som diskuterte innholdet til en lærebok for elever i videregående skole, og at kulturrevolusjonen ble omtalt på kun tre sider. Han sa han ikke kunne bruke begreper som for eksempel “diktatur” i Kina. Kun korrigerte versjoner av slike emner blir gjort tilgjengelige for det kinesiske folk.

Ved å lytte til disse begynte jeg å innse en annen kinesisk drøm; To versjoner av Kina – en for kineserne og en annen for det internasjonale samfunn.

Sett med internasjonale øyne har Kina gjennom årene åpnet opp og gjort pågående forsøk på å fremstille landet som åpent.

I dag kan man se at spesielt kinesiske forskere er mer uavhengige i spørsmålet om utviklingen i Kina, når de deltar i konferanser utenfor landet. Forskere på Kina fra utlandet har også relativt bedre tilgang til informasjon i Kina enn før. Engelsktalende offentlige kinesiske media kan fra tid til annen ta opp saker som fremdeles er tabu for kinesere.

Dette ser imidlertid ut til å være en strategi med det målet å oppfylle en annen kinesisk drøm; å danne et bilde av et åpent Kina for omverdenen, mens man innenlands fortsetter å holde et fast grep.

Den samme strategi blir anvendt i Tibet-spørsmålet. På den ene side forsøker Kina å skape et bilde av utvikling og lykke i Tibet overfor omverdenen; på den andre opplever tibetanere i Tibet en økende grad av restriksjoner i dagliglivet, og klagepunkter, som blir lagt fram for kinesiske myndigheter blir sjelden hørt.

Derfor finnes det i dag to kinesiske drømmer; president Xi Jinpings og det internasjonale samfunnets. Antakelig vil sannheten bare komme fram etter at Kina våkner fra sin drøm og åpner øynene for realitetene.

Kilde: <http://weblog.savetibet.org/2013/08/22tibet-and-president-xi-ping>

Oversatt av Kirsti Braarud

Veggene lukker seg rundt tibetanske nomader

Av Philip Wen

Losang, en mørk, tettbygde mann med beksvart hår og et strålende smil, er kjent som den lykkeligste mann i landsbyen. Den tidligere nomaden gapskratter med smittende latter etter nesten hver setning – til og med når han snakker om sin egen ulykke.

Kinesiske myndigheter fortalte ham at hvis han ga opp gjeting av yak og sauer i bytte mot et hus i en tibetansk nomadeleir, kunne han kjøpe bil, åpne en forretning og få støtte fra myndighetene. Han har hus – to rom på 3 x 4 m – men ikke mye annet. “Vi var glade for å flytte, men nå har vi ingenting”, sier Losang (46) og ler høyt på sin egen bekostning.

Etter å ha flyttet inn i sitt nye hus i Maixiu i Qinghai provins for tre måneder siden, fant han ut at mulighetene for arbeid var mye mer begrenset for ham og den 25 år gamle sønnen, enn det han var blitt forespeilet. Han overlever nå på spredte byggejobber om sommeren, der han kan tjene ca. RMB70 (=USD10,40) på en god dag. “Det finnes ingen gode jobber, vi graver bare hull”, sier Losang. “Vi er nomader – vi er ikke vant til slikt arbeid”.

Omfattende omplasseringspolitikk

Losang og familien hans er en av mer enn 100 000 familier som har blitt flyttet fra gressdekte områder til permanente hjem i nomadeleirer i Qinghai, opprettet av regjeringen. Dette blir gjort som del av en plan som omfatter regioner bebodd av tibetanere i fjell- og fjerne områder vest i Kina.

Siden 2009 har provinsen Sichuan bestilt bygging av 1400 nye samfunn for 100 000 husholdninger, nok til å bosette alle tibetanske nomader i regionen. I Tibet – eller den tibetanske autonome region – har 1,85 millioner gjeterne og nomader (60 % av landets totale befolkning) blitt flyttet i 2011.

I en artikkel antydet Zhu Weiqun, en politiker som er ledende i utformingen av Kinas Tibet-politikk, at partiet (Kinas kommunistparti, red. anm.) nå vurderer å innføre en mer utilsørt assimilasjonspolitik. Han påpeker at å gi særskilte privilegier til etniske minoriteter er et hinder for samhold.

Omplasseringspolitikken har sitt opphav i Beijings uttalte ønske om å bevare områdets miljø. Sanjiangyuan i Qinghai-provinsen er Kinas største naturreservat, der landets tre største elver – Gule-, Yangtze- og Mekongfloden, har sitt utspring.

Området lider under effekten av klimaforandringer, og regjeringen sier at overbeite av tibetanske nomaders buskap gjør problemet verre. Menneskerettighetsgrupper sier imidlertid at gruvedrift i området først bør opphøre. De påstår også at nomadene i virkeligheten blir flyttet for å kunne drive gruwearbeid i områdene deres i fremtiden.

Et annet underliggende motiv er å få fart i regionens sosio-økonomiske stilling, på samme måte som resten av landet – gjennom hurtig urbanisering.

Robert Barnett, leder for moderne tibetanske studier ved Colombia University i USA, bodde i Tibet i 6 år frem til 2006. Han sier det er en “one-size-fits-all”-tilnærming å tro at den eneste veien fremover er å plassere folk i hus nær veiene og gjøre dem til forbrukere.

“Kina er veldig dårlig til å anerkjenne at man kan ha forskjellige typer utvikling og modernisering”, sier han.

En brå slutt på det nomadiske levesettet

En spesielt stor landsby – Tongde – har rekker på rekker med like enetasjes hus. Med mindre og mindre plass blir det nå bygd dusinvis med høyhus, på samme måte som i Sidsneys bykjerne. Det finnes også pla-

ner om å etablere sentralisert helse- og utdanningsstilbud (på mandarin).

Tibetanske nomader streifer rundt på gresslettene i store høyder om sommeren, ofte i grupper på et par dusin. De flytter seg etter grønt gress og fint vær. Yakoksene er viktige. De blir brukt til å frakte telt og utstyr, kjøttet blir spist, og melk blir i sin tur til smør og yoghurt. Til og med yakmøkk blir tørket og brukt til brensel.

For Losang har et liv på de uendelige gresslettene i Qinghai fått en brå slutt. Han vet at han aldri vil kunne tjene nok til en egen yak-flokk igjen, siden han har brukt pengene han fikk (RMB6000) fra å selge flokken til å betale huset. Myndighetene dekket det resterende beløp (ca. RMB14000).

Han innser at han har undervurdert kraftig hvor høye levekostnadene er i en verden der ingenting er gratis. “Da jeg var nomade spiste jeg kjøtt hver dag, drakk te med yak-melk og hadde klær av saueskinn. Nå har jeg ingen av delene. Jeg må kjøpe alt, og jeg må til og med spise grønnsaker”, sier han.

Trist nyttårsfeiring

Den fargerike feiringen av det tibetanske nyttår Losar betyr vanligvis to uker med sang, dans og glede sammen med familie og kjære. For mange etniske tibetanere føltes imidlertid Losar i 2012 som en likvake. Sonam, en 62 år gammel nomade i Zeku, fortalte at de vanligvis brenner røkelse om morgenen og tenner fyrverkeri om kvelden, men fordi de sørget over de som mistet livet, avlyste de feiringen. Dette skjedde spesielt i tibetanske områder i Sichuan samt Qinghai og Gansu, i en periode hvor uroligheter tiltok i styrke og det

HRW dokumenterer omfattende endringer

Human Rights Watch (HRW) meldte den 27. juni 2013 at over to millioner tibetanere har blitt omplassert gjennom myndighetenes renoverings- eller nybyggingsprosjekter i Den tibetanske autonome region (TAR). Flere hundre tusen nomader har blitt plassert i landsbyer. De melder videre at nye planer er klare for å omplassere ytterligere 900 000 personer innen utgangen av 2014.

På sine nettsider viser de et interaktivt kart der man kan sammenligne satellittbilder av to landsbyer før og etter et slikt byggeprosjekt. Sammenligningen gir en illustrasjon av omfanget i endringene:

<http://www.hrw.org/news/2013/06/27/china-end-involuntary-rehousing-relocation-tibetans>

▲ Drupshe (Xiezhawo) før og etter

Kilde: hrw.org

Husk å melde adresseendring

Den norske Tibet-komit e f ar ofte Verdens Tak i retur p a grunn av feil adresse. Husk  a melde adresseendring ogs a til oss!

Adresseendring kan meldes p a e-post info@alfakr oll.tibet.no, telefon **22 42 47 79**, eller p a v art kontaktskjema p a tibet.no:

<http://tibet.no/om-den-norske-tibet-komite/kontakt/>

milit ere n erv aret var  okende.

Mens mye av fokuset har v ert p a de dramatiske og desperate handlingene til de som har satt fyr p a seg selv, har masseprotestene – som den i Yushu, Qinghai – hovedsaklig v ert startet av landsbyboere, og ikke kun i ren solidaritet med munkene.

I de mange landsbyene som journalister fra The Herald bes okte varierte f olelsene fra stille frustrasjon til rent sinne over flere forhold: Behandling av munkene, begrensninger i egen frihet til  a reise og praktisere sin religion, og tap av livskvalitet etter  a ha bli flyttet fra gjeterlivet i fjellet til bosettingsleirer.

“Vi h orte hva som skjedde (protesten 23. januar 2012) og tenkte p a  a gj ore det samme, men s a h orte vi at det var mer enn 3000 soldater i området, s a vi bestemte oss for  a ikke gj ore det”, sa Namkha, en 55  ar gammel innbygger i Tongren, Qinghai. “Lederen i templet bad oss om ikke  a gj ore det for v ar egen sikkerhet, s a vi sto i mot sinnet”.

Kulturell  odeleggelse

Barnett sier at selv om det er viktig  a understreke at det ikke har v ert et bevisst fors ok p a  a  odelegge tibetansk kultur, s a har Kinas selverkl arte m al om  a bevare den v ert “uberegnelig

og ujevn”.

Han sier: “Den nomadiske livsstilen forsvinner, dersom den blir modernisert. Det er sv ert vanskelig  a beskrive den nomadiske bosettingspolitikken som noe annet enn et angrep p a en viktig del av den tibetanske kulturen”.

Bevisst eller ikke; nettoresultatet kan v ere en total utryddelse – muligens i l opet av en generasjon – av en livsstil som har eksistert i mer enn 4000 år.

Navn har blitt endret for  a beskytte de som ble intervjuet i denne rapporten.

Kilde: Sydney Morning Herald, 20. februar 2012
<http://tibet.org/tibet3rdpole.org/?p=788>

Oversatt av Kirsti Braarud

Offentlige tjenestemenn villeder etterforskere i Zatoe

Radio Free Asia rapporterer at kinesiske myndigheter i Zatoe fylke i Yulshul villedet en gruppe forskere og reportere sendt av sentralregjeringen for  a etterforske nylige rapporter om ulovlig gruvedrift i området.

Sentralregjeringen har p alagt gruppen  a granske den rapporterte skaden p a det lokale milj oet, som skal ha v ert for arsaket av gruvedrift i Zatoe fylke. I august slo v epnede kinesiske sikkerhetsstyrker hardt ned p a tibetanere som protesterte mot gruvevirksomheten.

“Noen grupper reportere fors okte  a komme inn i gravene, men de fikk ikke se stedene der kinesiske gruvearbeidere faktisk utvinner mineraler”, fortalte Kunchok Dhondub, en eksiltibetaner. “I stedet ble de vist andre steder i et fors ok p a  a overbevise dem om at gruvedriften ikke skader lokalmilj oet” uttalte han.

Dhondupla til at offentlige tjenestemenn hadde valgt h andplukkede personer som skulle svare p a sp orsm al fra etterforskerne. Gruppen fikk ikke snakke med tibetanske innbyggere i området.

“Reporterne m otte aldri de lokale tibetanerne som hadde protestert mot kinesisk gruvedrift i området deres”, sa han.

Kinesiske myndigheter i Zatoe fylke har fjernet tre tibetanske tjenestemenn, Khetsa Soetop, Gyaltsen og Budhag fra sine jobber, fordi de var innblandet i protestene mot gruvedrift.

Mange tibetanere ble skadet i sammenstøt med kinesiske sikkerhetsstyrker i august, etter at over 4000 tibetanere forsøkte å stoppe de kinesiske gruveselskapene fra å operere i området.

Ca. 500 kinesiske gruvearbeidere kom til Zatoes forskjellige kommuner i august for å arbeide i gruvene, som lokalbefolkningen hevder var "ulovlig".

Kilde: <http://www.phayul.com/news/article.aspx?id=34204>(11. november 2013)

Oversatt av Kirsti Braarud

Tibets fremtid

– desperasjonens begrensninger

Fem år etter at uro eksploderte på det tibetanske platået, er regionen igjen i krise. Denne gangen ser verden en annen retning.

I et lite kloster i Kinas Qinghai-provins ser en rødkledd munk seg rundt for å undersøke om han blir iakt tatt. Så begynner han å gråte: "Vi ønsker at at Dalai Lama skal komme hjem", sier han. Ordene var et ekko av de samme ord, som mange tibetanere brukte å forklare hvorfor de tente på seg selv på offentlige steder over hele det tibetanske platå de siste to år. Desperasjonen øker blant Dalai Lamas følgesvenner i Kina. Det gjør også regjeringenes forsøk på å få dem til å tie.

Siden uroen som spredte seg over Tibet fem år siden denne måned, de antikinesiske opprørene i Tibets hovedstad Lhasa og protester i flere byer og klostre, har partiet forsøkt å kontrollere tibetansk misnøye ved hjelp av gulrot og stokk. Stokken betyr tettere kontroll over klostrene, også ved besøk til Lhasa, fordømmelse av Dalai Lama og arrestasjoner av dissidenter. Gulroten er synlig ganske nær klosteret til den gråtende munken: Nye ekspressruter over de store gresslettene, nye veier til avsidesliggende landsbyer, bedre husvære for munkene, og restaurering

av deres bønnenrom. Likevel antyder mer enn 100 døde tibetanere (for det meste de to siste årene, i en av de største protestene i moderne politisk historie av sitt slag) at ingen av fremgangsmåtene virker.

Til tross for – eller kanskje på grunn av – intense reaksjoner og sikkerhetstiltak i de berørte områdene på det tibetanske platå, har selvpåtenningene de siste månedene spredt seg over et større område (platåets størrelse er 1/3 av USAs areal). Disse hendelsene involverte flere mennesker uten forbindelse til klostre. Regjeringens økende bekymring er åpenbar i den intense sikkerheten i de områdene som er mest berørt – for det meste i områdene av provinsene Sichuan og Qinghai, der det bor tibetanere. Også hovedstaden Lhasa i den autonome regionen er underlagt store sikkerhetstiltak. Siden i fjor har regjeringen samlet sammen de som anses for å ha oppmuntret tibetanere å brenne seg selv. Dusingvis har blitt arrestert, og flere satt i fengsel for noen måneder, eller på livstid.

Hele den autonome regionen (TAR)

og de urolige stedene i naboprovin-sene er forbudt område for utenland-ske journalister. Spenningen er imid-lertid til å ta og føle på også i de få områdene som er tilgjengelige. Un-der feiringen av det tibetanske nytt-året i slutten av februar stod minst tre brannbiler parkert inne i Kum-bum-klosterets område nær Xining, hovedstatden i Qinghai. Flere politi-menn med brannslukkere og -tepper stod blant pilegrimer og ferierende. Vest for Xining, i Hanan-provinsen – et for det meste tibetansk befolket område på størrelse med Sveits – er det enda ikke rapportert om noen selvpåtenninger. Myndighetene er imidlertid bekymret. I november protesterte hundrevis av medisinstu-denter i Gonghe fylke mot spredning av en folder med nedsettende omtale av de døde og av Dalai Lama. Bebo-ere i området sa at politiet brukte tå-regass for å spre en demonstrasjon og at de arresterte mange som del-tok. Myndighetene i fylket kalte de-monstrasjonen “ulovlig” og forlang-te at de unge i Hainan skulle danne en (metaforisk) “vegg av kobber og festningsvoll av jern mot splittisme, infiltrasjon og selvpåtenning”.

Selv om de fleste minoritetsgrupper lever ganske fredfullt under kine-sisk styre, påberoper tibetanerne seg mange årsaker til den fornyede uro-en: Den kontinuerlige innflytelsen av etniske han-migranter (oppmuntret av regjeringens enorme investeringer i transport-infrastrukturen), miljøø-deleggelse forårsaket av gruvedrift og bygging, marginaliseringen av det tibetanske språk i skolene, Dalai Lamas alder (77) og kunngjøringen hans i 2011 om å trekke seg ut av den tibetanske eksilregjeringen i India, er også grunner for uroen. En økende følelse av at nåværende Dalai Lamas inkarnasjon ikke har lang tid igjen, gir næring til kravene om at han re-

turnerer til landet som han flyktet fra i 1959.

Dalai Lama sier selv at han engasje-rer seg i å fremme religiøs harmoni og dialog mellom buddhisme og mo-derne vitenskap. Kina er ikke over-bevist, Robert Barnett ved Columbia University sier at kinesiske tjeneste-menn de siste ukene i økende grad har beskyldt “Dalai Lama-klikken” for å organisere selvpåtenningene.

Barnett sier det er mulig at Kina vil forsøke å avdramatisere spenningene ved å gjenoppta samtale med Da-lai Lamas representanter. Det har ikke vært slike møter siden januar 2010, da de to partene kom inn i en “blindgate” med uenigheter relatert til utsendingenes krav om “genuint selvstyre” for Tibet, mens de ak-septerte at landet blir værende en del av Kina. (Andre tibetanere i In-dia ønsker fremdeles uavhengighet, noe som forårsaker uenigheter blant dem. Kinesiske tjenestemenn be-nekter til og med kompromiss med autonomi som en plan for å oppnå full uavhengighet. Blant Kinas andre bekymringer er et forslag om at Ti-bet blir definert som TAR (Tibetan Autonomous Region), pluss de om-rådene i naboprovin-sene, der det bor tibetanere (et område som utgjør 1/4 av Kina).

Sovende demon

Dalai Lamas tilbaketrekking kunne gjøre det vanskelig å gjenoppta sam-talene. I august 2011 – etter å ha vun-net et valg der nesten 50.000 eksilti-betanere stemte – overtok Lobsang Sangay (akademiker fra Harvard-uni-versitetet) som leder for eksilregje-ringen og overtok med det den po-litiske rollen som Dalai Lama hadde hatt. Sangay sier at Kina fremdeles kan ha samtaler med Dalai Lamas ut-sendinger, hvis de vil. De utsendin-

gene gikk imidlertid ut i juni under henvisning til “den forverrede situa-sjonen” i Tibet, og Kinas mislykkede forsøk på å “respondere positivt” til forslag om autonomi. Gjennom sin myndighet har Sangay påtatt seg ret-ten til å utnevne nye etterfølgere som først må velges. Dette vil gjøre Kina varsomme med å starte samtaler av frykt for å gi legitimitet til den nye eksiladministrasjonen.

Noen tibetanere i India ser et glimt av håp i Kinas tiårige endring i le-derskap, som ble ferdig med Xi Jin-pings utnevning som president og Li Kequiang som statsminister like før slutten av den årlige sesjonen i Kinas parlament – National People’s Congress – den 17. mars. Xis for-gjenger, Hu Jintao, var partileder i Tibet under uroen som brøt løs sent på 1980-tallet, og som han slo ned. Xi antas kanskje å være annerledes. I 1950-årene ble Dalai Lama kjent med Xis far Xi Zhongxun, som var en av Maos kamerater. Den eldre Xi mottok en klokke fra Dalai Lama som han brukte lenge etter flukten til India. Hvis faren var svak for Da-lai Lama, tenker optimister at det vil hans sønn være også.

Fødestedet til Dalai Lama i landsbyen Hongya – ca. 30 km sørøst for Kum-bum-klosteret – har de siste månede-ne blitt pusset opp, men ingen skjøn-ner hvorfor. Til tross for angrepet på dyrkelsen av Dalai Lama andre steder på det tibetanske platået, kan de som besøker stedet se bilder av ham og en gylden trone, som er laget til ham, dersom han noengang kommer tilbake. En som passer stedet sier at pengene til de nylige forbedringene kom fra regjeringen. Hun sier at ut-lendinger ikke har tillatelse til å kom-me inn, men viser gjerne rundt en gruppe tibetanske pilgrimer som har kjørt hundrevis av kilometer for å se

stedet. Eksil-tjenestemenn er imidlertid ikke imponerte, og Dalai Lama er varsom. “Det er bedre å vente til det skjer noe konkret, ellers....skuffelser”, sier han med et smil.

Det ser ut til å bli skuffelse. Xi er under noe press fra andre land for å endre Kinas politikk i Tibet. Uroen i 2008 brøt ut i det Kina var i ferd med å forberede OL. Landet ønsket å markere seg som en frisinnert verdensmakt. Dette til tross, slo kinesiske myndigheter hardt ned på protester, men for å etterkomme internasjonale krav, gjenopptok de samtaler med Dalai Lamas utsendinger mindre enn to måneder senere. To runder med samtaler ble holdt før lekene startet, men uten noen synlig fremgang.

Siden 2008 har Vestens økonomiske uføre gjort Kina mindre medgjørlige og tilbøyelige til å la seg presses i Tibet-spørsmålet. Storbritannia, som håper å minske Kinas irritasjon i spørsmålet, uttalte i oktober det året at landet gikk bort fra sin 100-årige politikk med bare å anerkjenne Kinas overlegenhet i regionen, heller enn dets suverenitet.

Det har ikke høstet noen synlig belønning. Storbritannias forhold til Kina ble kjølig en lang periode etter et møte i mai i fjor mellom Dalai Lama og den britiske statsminister David Cameron. Beijing-avisen Global Times skrev i februar i år at Kina hadde “mer innflytelse enn Storbritannia” i forholdet mellom de to land, og la til at “få land har råd til å være virkelig tøff mot Kina”.

En usynlig nasjon

Xi Jinping møter lite press fra opinionen inne i Kina, utover det å opprettholde et fast grep. Noen kinesiske intellektuelle har stilt spørsmål

om regjeringens hardhentheth i Tibet vil føre til langvarig stabilitet. Et lite, men tilsynelatende økende antall Han-kinesere (landets etniske majoritet) er tiltrukket av tibetansk buddhisme. Derimot har innrømmelser til Dalai Lama angående autonomi liten støtte i Kina.

Få observatører forventer noen avslappet holdning i det som synes å være et økende forsøk på å stoppe tibetanere i å flykte til India, og fram til 2008 gjorde 2000-3000 tibetanere det. Antallet falt til et par hundre etter uroen det året. Et nytt flyktningsenter ble åpnet i Dharamsala i 2011 med amerikanske midler og hadde kapasitet til 500 mennesker. I 2012 flyktet mindre enn 400 personer. I begynnelsen av mars var det bare to personer der – et par fra den tibetanske delen av Sichuan-provinsen. Før de forlot landsbyen måtte de undertegne på et dokument, som sa at de ikke kunne reise til India. Tibetanere som besøker Lhasa må ha en tillatelse. I fjor ble hundrevis arrestert – noen av dem i månedsvis – etter å ha kommet tilbake fra lovlige reiser til India, der de i hemmelighet hadde vært til stede ved Dalai Lamas forelesninger.

Høy sikkerhet i Tibet og politipatruljer i Lhasas gater kan kanskje forhindre en eksplosjon lik den i 2008 på det tibetanske plataet, men synet av tibetanere som brenner seg selv og tjenestemenn som forsøker å rakke ned på dem, gjør regionens sår enda dypere. Det er liten utsikt til noen løsning. Den gråtende munken forteller at tjenestemenn etter jordskjelvet i 2010 i Yushu fylke spurte noen ofre hva de hadde behov for. De svarte at de kun ønsket Dalai Lama tilbake. “De kan kontrollere oss”, sa munken, “men de kan ikke kontrollere våre hjerter”.

Kilde:
<http://www.economist.com/news/china/21573120-five-years-after-explosion-unrest-tibetan-plateau-region-again-crisis> (9. mars 2013)

Oversatt av Kirsti Braarud

Kina forkaster FNs anbefalinger om menneskerettigheter i Tibet

Kina har avvist bekymringer frem satt av FNs medlemsstater når det gjelder landets rulleblad angående menneskerettigheter. De uttaler: “Noen land har i sine kommentarer likestilt sikkerhetstiltak, som har til hensikt å beskytte sivile, med etnisk rensing, og kalt enkelte kriminelle i Kina for forsvarere av menneskerettigheter. Normale juridiske prosedyrer har vært kalt politisk forfølgelse. Dette er et typisk tilfelle, der man lager politikk av menneskerettigheter. Kineserne er de som kjenner menneskerettigheter i Kina best.”

Kina påstod videre at Beijing har gjort mange forbedringer med å fremme og beskytte innbyggernes rettigheter.

Canada, Tsjekia, Frankrike, Tyskland, Japan, New Zealand, Polen, Sveits, USA, Storbritannia og Island stilte spørsmål til Kina om menneskerettighetssituasjonen i Tibet. Disse landene fokuserte også på spørsmål som mangel på religionsfrihet, minoritetsrettigheter, tilgang for FN i Tibet, og ba Kina gjenoppta dialogen med Dalai Lamas representanter.

New Zealand oppfordret Kina til å gjenoppta dialogen med Tibet for å imøtekomme interessene til alle befolkningsgrupper i Tibet, mens Island anbefalte lettere adgang for spesialrapportører til å undersøke forskjellige menneskerettighetsaker i tibetanske områder.

Polen anbefalte at Kina tar nødvendige grep for å sikre at rett til religion, kultur og yringer fullt ut blir overholdt og beskyttet i alle deler av Kina.

I UPR-rapporten om Kina fra 2009 aksepterte landet noen anbefalinger angående menneskerettigheter generelt, men bagatelliserte anbefalingene som inkluderte tiltak for å sikre yrings- og informasjonsfrihet, sikre uavhengigheten for rettsapparatet og advokater, ivareta fengsleles tilgang til advokat, beskytte advokater fra angrep og trakassering, og garantere etniske minoriteter som tibetanere og uighurer religions- og bevegelsesfrihet.

Den kjente kinesiske dissident og demokratiforkjemper Yang Jianli sa: “I dag ble jeg slått av Kinas evne til å fortelle slike åpenbare løgner. Dette er nok et eksempel på hvorfor Kina ikke fortjener å bli gjenvalgt i Rådet for menneskerettigheter. Gjenvalg av Kina trosser logisk forstand og alminnelig fornuft. Vi trenger ikke se lenger enn til tibetanerne, som har lidd ubeskrivelig under dette regimet”.

Kilde: Phayul, fredag 25. oktober 2013
<http://www.phayul.com/news/article.aspx?id=34143>

Oversatt av Kirsti Braarud

Kinesiske tropper i Tibet lider av posttraumatisk stressyndrom

Av Malcolm Moore

Et internt opplæringsdokument har avslørt at kampen for å holde tibetanerne under kontroll påfører det kinesiske væpnede politi alvorlige psykiske skader. Den lekkede 25-siders opplæringsmanualen ble overrakt medlemmer av Folkets Væpnede Polit, som var pålagt å holde orden i de tibetanske områdene i Sichuan-provinsen. Blant rådene den gir, finnes metoder for å bekjempe depresjon og posttraumatisk stressyndrom (PTSD) for paramilitære tropper som har vært involvert i overgrep i senere tid.

Et avsnitt er kalt: “Hvordan skal du takle flashback fra brutale hendelser?” Det vises spesielt til en episode i Aba fylke (Ngaba i Sichuan-provinsen, red.anm.) den 16. mars 2011, da den tibetanske munken Phuntsok brente seg på et marked, og en protest den 18. mars 2009 i Seda (Serthar, red.anm.) og Ganze i Sichuan, hvor kinesisk væpnet politi, konfrontert av protesterende tibetanere, skjøt inn i folkemengden.

“For noen av troppene som deltok i disse operasjonene, kan det ha forekommet brutale scener som dukker opp igjen i tankene, og som forårsaker mareritt og søvnproblemer. Disse kalles flashbacks – et symptom på PTSD”, fastslår læreboka.

“Dersom du lider av flashbacks, bør du lukke øynene og forestille deg at

du zoomer inn på hendelsen som i et kamera. Det kan føles ubehagelig. Zoom så ut helt til du ikke kan se noe. Så forteller du deg selv at ubehaget er borte”.

Manualen ble avdekket og distribuert av Tibetan Centre for Human Rights and Democracy (TCHRD), en frivillig organisasjon bemannet av eksil-tibetanere i Dharamsala, som uttalte at manualen tilbakeviser påstandene om et “harmonisk” liv under kinesisk styre.

Manualen har også råd mot depresjon. Den råder soldatene til å gå turer, lytte til musikk, drive sport og kortspill og skrive dagbok. Dersom offiserer begynner å “kjenne seg følelsesløse” overfor verden rundt dem, bør de plassere bunter med ville blomster på rommene sine.

To militær-psykiatere uttalte at spesialgrupper har reist til Tibet og tibetanske områder i Kina de siste 10 årene, og i noen tilfeller tilbrakte de måneder om gangen med å gi råd til kinesiske tropper.

En av disse uttalte at oksygenmangel i store høyder kan “reducere rasjonell tankevirksomhet og føre til depresjon eller sinne”.

I mars dro syv grupper The third Military Medical University i Chongqing til ulike tibetanske områder for å gjennomføre psykologiske undersøkelser og behandle mer enn 1000 individer. Det nøyaktige antallet tropper fra Folkets Væpnede Polit og Folkets frigjøringshær utplassert for å holde orden i Tibet er ukjent.

En artikkel publisert i februar i *Modern Clinical Medicine Journal* foreslo at det burde være team av psykiatere “på alle nivåer av [militær]styrkene” i

Qinghai-provinsen.

Wu Chuke, professor ved universitetet for etniske minoriteter i Beijing, håner imidlertid forestillingen om at kinesiske tropper lider psykisk under det politiske styret i Tibet.

“Enhver fornuftig person vet at det de opplever i Tibet ikke kan være verre enn i resten av Kina. Psykiske problemer kan ikke være betydelige for dem. De er de væpnede styrker! De må ha opplevd verre ting”.

Mens Kina sliter med å beherske problemene i tibetanske områder, har myndighetene innført et nytt tettvevd overvåkningssystem for å overvåke den etniske befolkningen og minske risikoen for at troppene blir utsatt for traumatiske hendelser.

Ifølge Human Rights Watch blir Tibet delt inn i enheter på fem til ti husholdninger, der hver av dem blir overvåket av minst fem administrativt ansatte og sikkerhetspersonell. De ansatte er så pålagt å samle informasjon om sine “nettverk”, for å fjerne eventuelle spirende problemer.

Offisielle uttalelser i Tibet priser det nye systemet for å “øke harmoniske faktorer og minsker de disharmoniske”, mens Yu Zhengsheng – et medlem av China’s Politburo Standing Committee – sa i februar at “nettverket” ville danne “nett i himmelen og snarer på bakken”.

Kilde: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/tibet/10071121/Chinese-troops-suffering-post-traumatic-stress-disorder-in-Tibet.html> (21. mai 2013)

Oversatt av Kirsti Braarud

Seminar med Robert Barnett

Lørdag 11. januar arrangerte DnTk et todelt seminar med Dr. Robert Barnett fra Columbia University, hvor første del hadde tittelen “Different ways of interpreting the situation in Tibet” og andre del omhandlet tibetansk film.

Seminar om sensur

I samarbeid med SUM Senter for utvikling og Miljø ved Universitetet i Oslo arrangerte DnTk U-landsseminar 8. oktober. Tema var “Censorship – The great (fire) wall of China”. Innledere var Dechen Pemba fra High Peaks Pure Earth i London, forfatter Torbjørn Færøvik og professor Mette H. Hansen fra Institutt for kulturstudier og orientalske språk ved UiO.

Julemarked

Den 14. desember arrangerte DnTk julemarked på Menneskerettighetshuset med salg av varer kjøpt inn fra Tibetan Children’s Village i Dharamsala og varer donert av medlemmer.

Tibet-kveld på Jeløy Kurbad

Den 18. desember arrangerte Chungdak Koren Tibet-ekveld i samarbeid med Kirsti Braarud. Chungdak orienterte om situasjonen i Tibet, og Kirsti viste bilder fra sitt opphold i Tibet i 2006 for en lydhør forsamling.

Den norske Tibet-komité vil:

Påvirke politikere og myndigheter til å engasjere seg til fordel for Tibet

Informere om brudd på menneskerettigheter, økonomisk utbytting og diskriminering av tibetanere

Gjøre Tibets kultur kjent i Norge

Bli medlem!

Medlemskap:	kr 300
Familie:	kr 400
Student/honnør:	kr 150
Organisasjoner:	kr 400
Firma:	kr 1000
Bankgiro 7874 05 27699	
Husk å melde om adresseforandring!	

